

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Біолого-екологічний факультет
Кафедра біофізики та біохімії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. проректора з науково-педагогічної
роботи

_____ Верба О.В

“ 06 ” 09 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ ПП 5.4.8в БІОХІМІЧНА АДАПТАЦІЯ _____

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки _____ 6.040102 Біологія _____

(шифр і назва напрямку підготовки)

факультет/центр _____ біолого-екологічний _____

(назва факультету/центру)

Дніпро – 2017 рік

Робоча програма з Біохімічної адаптації для студентів за напрямом підготовки 6.040102 Біологія. „30” 05, 2016 року- 10 с.

Розробники: Горіла М.В. доц., к.б.н., доц. каф.біофізики та біохімії

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри біофізики та біохімії

Протокол від “29” 05 2017 року № 20

Завідувач кафедри біофізики та біохімії

_____ (Ушакова Г.О.)

“29” 05 2017 року

Схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки 6.040102 Біологія

Протокол від “21” 06 2017 року № 28

Голова _____ (Масюк О.М.)

“21” 06 2017 року

Схвалено Вченою радою факультету біології, екології та медицини

Протокол від “23” 06 2017 року № 7

Голова _____ (Севериновська О.В.)

“23” 06 2017 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0401 Біологія	Вибіркова	
	Напрямок підготовки 6.040102 Біологія		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 108		5-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 4, 25	Освітньо кваліфікаційний рівень: бакалавр	24 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		68 год.	
У тому числі індивідуальні завдання:			
Вид контролю: дифзалік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 0.58

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - метою викладання навчальної дисципліни “ Біохімічна адаптація ” є засвоєння теоретичних знань з біохімічної адаптації живих організмів, особливостей змін та формування адаптивних реакцій організму, органів, тканин, клітин, обміну речовин та інтегральних показників гомеостазу у відповідь на зміни навколишнього середовища.

Завдання – основними завданнями вивчення дисципліни “Біохімічна адаптація” є засвоєння теоретичних та практичних навичок розпізнавання формування адаптаційних реакцій живих організмів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- механізми формування та функціонування біохімічної адаптації,
- молекулярні основи біохімічної адаптації,
- методи визначення біохімічних адаптацій на молекулярному рівні.

вміти:

- аналізувати наявність формування та функціонування реакції біохімічної адаптації,
- використовувати біохімічні методи досліджень за для встановлення факту формування реакції біохімічної адаптації.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Характеристика адаптацій.

Тема 1. Вступ до Біохімічної адаптації.

Тема 2. Типи, види та властивості біохімічних адаптацій.

Тема 3. Конструкція клітинного метаболізму

Тема 4. Вплив зовнішніх факторів на біохімічні адаптації

Тема 5. Засоби визначення адаптивних змін на біохімічному рівні

Тема 6. Роль води в процесах біохімічної адаптації

Тема 7. Процеси біохімічної адаптації до фізичних навантажень

Тема 8. Процеси біохімічної адаптації до розмноження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Характеристика адаптацій												
Тема 1. Вступ до Біохімічної адаптації.	14	3	2			9						

Тема 2. Типи, види та властивості біохімічних адаптацій	13	3	2			8					
Тема 3 Конструкція клітинного метаболізму	14	3	2			9					
Тема 4. Вплив зовнішніх факторів на біохімічні адаптації	13	3	2			8					
Тема 5.. Засоби визначення адаптивних змін на біохімічному рівні	14	3	2			9					
Тема 6. Роль води в процесах біохімічної адаптації	13	3	2			8					
Тема 7. Процеси біохімічної адаптації до фізичних навантажень	14	3	2			9					
Тема 8. Процеси біохімічної адаптації до розмноження.	13	3	2			8					
Разом за змістовим модулем 1	108	24	16			68					
Усього годин	108	24	16			68					

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачені планом	

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація та види адаптацій	2
2	Характеристика окремих адаптацій	2
3	Конструкція клітинного метаболізму	2

4	Вплив зовнішніх факторів на біохімічні адаптації	2
5	Засоби визначення адаптивних змін на біохімічному рівні	2
6	Роль води в процесах біохімічної адаптації	2
7	Процеси біохімічної адаптації до фізичних навантажень	2
8	Процеси біохімічної адаптації до розмноження	2
Усього		16

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювання програмного матеріалу, що не викладається на лекціях	20
2	Підготовка до практичних занять	18
3	Робота над письмовим творчим завданням	30
	Всього	68

9. Індивідуальні завдання

№ змістового модуля, теми	Вид завдання, тема	Кількість годин
	Не передбачені планом	

10. Методи навчання.

Методи навчання - вербальні та практичні: лекції, практичні заняття та лабораторні заняття. Огляд світової літератури, розв'язування творчих завдань, складання схем, проведення практичних робіт та оцінка отриманих даних.

1. Словесні (лекція, бесіда, дискусія, інструктаж);
2. Наочні (демонстрація, ілюстрація);
3. Практичні (лабораторна робота, самостійна робота, індивідуальна робота);
4. Проблемні (проблемне викладання, частково-пошукове, дослідне);
5. Інтерпретативні (евристична бесіда, проблемна лекція, лекція-презентація, ділова гра, мозковий штурм, тренінг, методи з використанням мультимедійних технологій).

11. Методи контролю

Оцінки за практичні заняття, оцінки за захист практичних робіт.

1. Практична контрольна перевірка (синтезована узагальнена перевірка знань, умінь, навичок; ймовірна – перевірка всієї системи знань);
2. Тестовий метод;
3. Програмований метод;
4. Підсумковий (залік або екзамен проводиться методом письмової роботи, бесіди, практичної роботи, тестування);
5. Державна підсумкова атестація – не передбачено;
6. Взаємоконтроль;
7. Самоконтроль;
8. Самооцінка.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль №1								Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
10	10	10	10	15	15	15	15	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F*	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* - оцінка F виставляється тільки за результатами складання заборгованості комісії

13. Методичне забезпечення

1. Методичні розробки з практичних курсів на кафедрі біохімії та біофізики
2. Миллер Дж. Эксперименты в молекулярной генетике. М.: Мир, 2006,- 400с.
3. Textbook of Biochemistry with Clinical correlations ed. T.M. Devlin, 3rd edition, USA, 2005, - 1185р.
4. Самостоятельная внеаудиторная работа студентов по биологической химии, М: ИММИ, 1988.
5. Алейникова Г.Л., Рубцова Г.В. Руководство к практическим занятиям по биологической химии. М: Высшая школа, 1988.
6. Кушманова О.Д., Ивченко Г.М. Руководство к практическим занятиям по биологической химии. Под ред А.А.Покровского. М: Медицина, 1971.
7. Кучеренко М. та ін. Біохімія. Ділові ігри та ситні задачі. Київ: Либідь, 1994.
8. Тихомиров А.О., Шепеленко В.М. Навчально-методичний посібник до

- курсу “Основи біохімічних досліджень”. Дніпропетровськ ДНУ 2007 рік.
9. Навчально-методичні рекомендації з “Біологічної хімії”. ДНУ Кафедра біофізики та біохімії. 2007
  10. В.М. Шепеленко, А.О. Тихомиров, Н.І. Штеменко навчально-методичний посібник до курсу “Біоорганічна хімія”. Дніпропетровськ 2007

14. Рекомендована література

Базова

1. Диксон М., Уэбб Е. Ферменты в 3-х томах, - М: Мир, 1999.
2. Бейли Дж. Э., Оллис Д.Ф. Основы биохимической инженерии в 2-х частях. - М: Мир, 1989
3. Я. Мусил, О. Новакова, К. Кунц. Современная биохимия в схемах. – М.: Мир-1981, 216с.
4. П. Эткинс. Молекулы. –М.: Мир.- 1991, 215с.
5. Бейли Дж. Э., Оллис Д.Ф. Основы биохимической инженерии в 2-х частях. - М: Мир, 1989..
6. Смирнов Н.Н. Биохимические реакторы – Л: Химия, 1987.
7. Штеменко Н.І., Соломко З.Ф., Авраменко В.І. Органічна хімія та основи статичної біохімії. Дніпропетровськ , ДНУ.- 2004.- 686с.
8. Ленинджер А. Основы биохимии. В 3-х т. М: Мир, 1985.
9. Марри Р. и др. Биохимия человека. В 2-х т. М Мир, 1993
10. Мецлер Д. Биохимия. В 3-х т. М: Мир, 1980.
11. Биохимия. Сборник задач и упражнений. Киев: Вища школа, 1988.
12. Филлипович Ю.Б., Севастьянова Г.А., Щеголева Л.И. Упражнения и задачи по биологической химии. М: Просвещение, 1986.
13. Боечко Ф.Ф. Біохімія. Вища школа, Київ. 1995р.
14. Крылова Н. Н. Лясковская Ю. Н. Биохимия мяса. М. Пищепромиздат, 1954
15. Кононский А. И. Биохимия животных. Київ: Вища школа, 1984
16. Delvin T. Textbook of Biochemistry with Clin. Correl. Willey-Liss, Inc. - 1992.

Допоміжна

1. Уэбб Е. Биохимическая технология и микробиологический синтез. — М.: Медицина, 1969.
2. Бирюков В.В. Основы промышленной биотехнологии: учебное пособие — М.: Колосс, 2004. — 295 с.
3. Інструкція по пожежній безпеці при роботі в лабораторіях кафедри біофізики та біохімії. Узгоджено Інструктор ППЧ-40 Л.Е. Юрченко. Інструкція з охорони праці № ОП-07 Для співробітників та студентів лабораторій кафедри біофізики та біохімії біологічного факультету.
4. Положення “Про порядок проведення початку і перевірки знань з питань охорони праці”.
5. Інструкції по оформленню курсових та дипломних робіт.

15. Інформаційні ресурси

1. www.pubmed.org

2. www.biochem.com**16. Структура рейтингової системи оцінювання**

Кафедра _____ Біофізики та біохімії _____

Дисципліна Біохімічна адаптаціяАкадемічні групи ББ-14-4

Навчальний рік 2016-2017

Семестр 5**Елементи контролю****Термін: 1-16 тижнів**

Вид контролю	Кількість завдань	Кількість балів		Тиждень подачі або проведення
		За одиницю контролю	Всього	
Практичні роботи (розв'язання задач, тестування, в т.ч. СР)	8	10	80	ЗМ1-1,3,4,5,7,8, 9,11,13,15,16
3. Письмове творче завдання	1	20	20	12
Всього:			100	

Складання 1-го модуля: 15 тиждень

Перескладання 1-го модуля: 16 тиждень

Викладач-екзаменатор доц. Горіла М.В.

Викладач, який проводить практичні заняття доц. Горіла М.В.

Затверджено на засіданні кафедри біофізики та біохімії

протокол № 13 від "30" 05 2016р.

Завідувач кафедри _____ Ушакова Г.О. _____